

megközelítését adta a műemlék város megmentése érdekében teendő feladatoknak. Véleménye szerint a város műemlékeinek megmentésének egyik legfontosabbja a műtárgyak megfelelő szolgáltatási funkcióinak megtalálása, amelyet követhet csak a tényleges felújítás és megőrzés. Természetesen vannak olyan feladatok is, amelyek azonnal megoldandók: a házak vizesedésének megakadályozása, amely elsősorban csatornázási feladat.

Fancsali János zenetörténész könyvtári kutatások alapján igen szemléletesen, a sajtó tükrében mutatta be az egyházi zenei életet Erdélyben.

Benyik Béla vetített képes előadása az örményországi szakrális kincsekről az ősi örmény kereszténység művészetét mutatta be igen nagy sikerrel.

A szakmai előadásokat Sebesi Karen Attilának az örmény költészetből válogatott, nagy átéléssel előadott versei oldották.

A konferencia előadásait az egyesület a közeljövőben egy kiadványban kívánja megjelentetni.

Szombaton a rendezők kérésére Leszkovszky Pál lelkész Dr. Guzik Tamás közreműködésével szentmisét celebrált az Orlay utcai templomunkban, akiknek ezúttal is köszönetet mondunk. Sajnos a múzeumlátogatás elmaradt, mert az egyháztanács világi elnöke a múzeum megtekintését eleve teljesíthetetlen feltételekhez kötötte (a múzeum ma is felleltározatlan kincseinek átszállíttatása a rendezők költségén a Budapest V. Deák utcai Örmény Kulturális Centrumba). Avanesián Alex Úr még az ott könyörgő erdélyi magyar-örmény testvéreinknek sem engedte meg a látogatást, mert a "múzeum nincs megtekinthető állapotban". Isten házában az ünnepi hangulatot méltóképpen emelte Sebesi Karen Attila által elszavalt két vers.

A harmadik nap délutánján erdélyi testvéreink a Fővárosi Örmény Kisebbségi Önkormányzat kiállítótermében Szabó László: *Arménia, Anatólia, Levante* című fotókiállítását tekintették meg, majd kerek asztal beszélgetést folytattak a konferencián hallottakról. Végül egy megállapodást kötöttek a résztvevők, amely az együttműködés rövidtávú feladatait tartalmazza.

<><><><><>

Egy megállapodás margójára

"Az örmény-katolikus egyház története és művészete" című konferencián jelenlevő erdélyi képviselők a konferenciát követő kerek asztal beszélgetések során, megtárgyalva a megfogyatkozás, elmúlás veszélyeit, a jobb jövő érdekében egy megállapodást írtak alá, amely megállapodás létrejöttében katalizátorként közreműködött az "Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület" is. A megállapodás szövege a következő:

Megállapodás,

mely az "Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület" 1997. november 20. és 22. között Budapesten rendezett "Az örmény-katolikus egyház története és művészete" című konferenciáján jelenlevő erdélyi képviselők, valamint a házigazda szerepet betöltő egyesület között született és a hatékonyabb együttműködési igények figyelembevételével jött létre:

1. A jelenlevők mielőbb megküldik egymásnak az 1998-as előzetes esemény és műsor-naptárukat, hogy egyeztetések után közös projektekben is gondolkozhatnak a következő esztendőre.
2. A közös és különprogramok révén külön-külön és együttesen készítik el a pályázatokat.
3. Az 1998-as esztendőben kiemelt helyen szerepel az 1848/49-es forradalom és szabadságharc 150 éves évfordulója: közösen, más civil szervezetek és személyek bevonásával (nem utolsó sorban az erdélyi örmény-katolikus egyház és más történelmi egyházaink), ennek magyar-örmény vonatkozásait kiemelve méltó közös megünneplése.
4. Az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület Országos Elnökségének (3400. Kolozsvár, str. Densuseanu, nr. 6/a) megkeresése programajánlatokkal, esetleg tagfelvételi kérelemmel.
5. Egy információs hálózat megteremtése, kiépítése Erdélyben és egy koordinációs központ létrehozása Kolozsváron, ideiglenesen.
6. Kapcsolatfelvétel szorgalmazása olyan szervezetekkel, magánszemélyekkel akik a nagyvilág bármelyik sarkán valamilyen módon kötődnek a magyarörménységhez.
7. Egy magyarörmény gálaműsor megszervezése Erdélyben és az anyaországban, bevonva nagynevű és örmény származású művészeket.
8. Egy "Magyarörmény Világszövetség" - elképzelés továbbfejlesztése.
9. Rendszeres találkozások megszervezése Erdélyben és mindenütt, ahol igény mutatkozik erre.
10. Rendszeres tájékoztatások megküldése a felelős anyaországi és a romániai magyar érdekképviseleteknek, hivataloknak.
11. Az örmény katolikus egyház műemlék- és műtárgyvédelme, beleértve a temetőket is.

Kelt Budapesten 1997. november 22-én.

A megállapodást következő képviselők írták alá

Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület részéről dr. Issekutz Sarolta

Kolozsvári képviselők: Sebesi Karen Attila és B. Kovács Júlia

Szamosújvárról: Tarisnyás Csilla

Gyergyószentmiklósról Buslig Gyula

Csíkszépvízről (Csikszeredáról): Zakariás Péter

Erzsébetvárosról: Calinescu János

E megállapodás történelmi jelentőségű az erdélyi magyar-örmény kolóniák jövője szempontjából. Azt jelenti, hogy a szórványban és gyakran elszigetelten élő magyar-örmény közösségek megtalálták egymást. A konferencián történő beszélgetések alapján arra az elhatározásra jutottak, hogy identitásuk, hagyományaik és értékeik megőrzése érdekében jobban kell aktivizálniuk magukat. E munkában elsősorban saját magukra és belső erőforrásaikra számíthatnak. Ez a forrás nem kicsi, különösen akkor, ha az identitás sziklahasadékából eredezik. Mint az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület tapasztalatából leszűrhető, viszonylag kis anyagi háttérrel kellő lelkesedéssel is igen sok eredményt lehet elérni. Az elmúlt időben tapasztalhatták: egynéhány szendvics, némi üdítő és valamilyen alkalom képes összehozni a közösséget. Ha a közösség feléled és megmutatja magát, életképességét, akkor már a hivatalos forrásokból is lehet támogatást kérni. A legfontosabb most, hogy a kolóniák egymással egyeztetve közös és egyéni programokat dolgozzanak ki, azokkal pályázzanak.

A beszélgetések során többször felmerült az örmény-katolikus egyház szerepe e munkában. Meg kell találni az egyensúlyt a vallási és a kulturális alapokra épülő szerveződés együttes működésére. Általában elfogadott nézet szerint a kisebbségi közösség fennmaradásának két legfontosabb záloga a vallás és a nyelv, amely mellett fontos szerepet játszanak még egyéb tényezők is, mint a hagyományok és a közös múlt ápolása, a közös kultúra.

A magyar-örmények körében hangsúlyt elsősorban vallási alapokra kell helyezni, hiszen az örmény nyelvnek már nincs összetartó szerepe. Magyarországhoz hasonlóan Erdélyben sem beszélnek az örmény nyelvet, csak a magyart. A vallást tekintve, az örménykatolikus vallás sem lehet kizárólagos, hiszen az örmény identitású magyar-örmények egy része ma már nem örménykatolikus (pl. közülük sok reformátusok is akad). Mint látható mindkét alappillér egy kicsit bizonytalan, ezért a szokásosnál nagyobb hangsúlyt helyezni a kulturális alapokon működő közösségteremtő tevékenységnek, az örmény származási eredet ápolásának, az örmény identitástudatnak. Hangsúlyozottan kell foglalkozni a családfakutatással, össze kell fogni a valamilyen fokon is örmény származású embereket. Meg kell ismertetni az ősi (közele és távoli) kultúrát és hagyományokat. Az örmények igenis büszkék lehetnek mind a távoli örményországi ősi kultúrájukra, mind arra a hagyományrendszerre, amelyet Erdélyben teremtettek meg. Hasonlóan büszkék lehetnek ma élő és a közelmúltban elhunyt örmény származású testvéreik kulturális tevékenységeire is. A múlt megismerése és annak vállalása összehozza és összetartja a közösséget.

A beszélgetések során tisztázódni látszódott, hogy minden fontosabb közösségben a ma is funkcionáló "búcsú" kívánkozik a helyi rendezvénysorozat centrumába (a sarokpont a vallás). Ahol ilyen hagyományos örmény-katolikus "búcsú" ma nincs, ott fel kell éleszteni egy korábbi hagyományt az éves találkozásokra.

A közösségek terveznek két nagy rendezvénysorozatot is, amely részben a magyar-örmények széleskörű bemutatkozását jelenti, részben az egyéb tevékenységek anyagi bázisa megteremtését célozza. A közösségek természetesen megünnepelik a szokásos örmény ünnepeket. A nagyobb rendezvények mellett teret kell biztosítani a

közösségképző kisebb összejöveteleknek is, amelyekhez részben az egyház, részben a civil szerveződés biztosítaná a feltételeket. Bár e rendezvényeknél elsősorban az idősebb korosztályokra számíthatnak, a jövő azon múlik, hogy a fiatalságot képesek-e aktivizálni.

Szükség van egy folyóiratra, amely jelenleg az ARMÉNIA c. újság. Ezen újságnak kedvezőbb anyagi feltételeket kell teremteni, hogy nagyobb példányszámban tudjon megjelenni, azaz több helyre eljusson

Az önszerveződő tevékenység megindulásának természetesen infrastrukturális feltételei is vannak, amelyekre átmeneti megoldásként Kolozsvárott adódott lehetőség.

Mit tud segíteni az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület az erdélyi magyar-örmény, örmény-magyar közösségnek? Jelenleg elsősorban szellemi háttérrel tud biztosítani. A szellemi háttér, előadásokban és rendezvényekben való közreműködést jelenthet, valamint egy lelki közösségvállalást erdélyi magyar-örmény, örmény-magyar testvéreinkkel. A szellemi közösség-vállalás további legfontosabb formája a szellemi értékek közös megteremtését és terjesztését jelenti. Szerény lehetőségeinkhez igazítottan természetesen anyagi támogatást is tudunk vállalni.

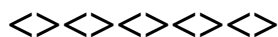
Mit vár az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület erdélyi magyar-örmény testvéreitől? Gyökereinek megőrzését és óvását. Ma Magyarországon kb. 15000 erdélyi gyökerekkel rendelkező magyar-örmény ember él, azaz a hazai örménység kb. 95-98 %-a. Azok az örményszármazású magyarok, akik 350 évvel ezelőtt I. Apaffy Mihály fejedelem hívására telepedtek le Erdélyben. Magyarországon ma szinte semmilyen olyan épület, temető, templom, nincs, amely ebből az időszakból származik. Vannak ugyan levéltárban örményekre vonatkozó dokumentumok, de ezen kívül csak néhány tábla, felirat, fejkő utal az örménység jelenlétére. E kb. 15.000 örmény identitást vállaló magyarörménynek van ugyan egy újkori örmény-katolikus temploma Budapesten, de ezen kívül történelmi hagyományú temetője, temploma és iskolája Erdélyben található. E gyökér megőrzése és változatlan állagának megóvása, ápolása igen súlyos kötelezettségünk. Ha a maroknyi magyarörmény közösség Erdélyben fennmarad és tevékenykedik, netalántán gyarapszik, ez a legnagyobb, amit erdélyi magyar-örmény testvéreink közösségünkért megtehetnek. Ilyen kötelezettségünknek természetesen nekünk is van Erdélyben és Magyarországon egyaránt, ígérjük, ameddig arra lehetőségünk lesz megtesszük.

Az erdélyi magyar-örmény közösség minél további fennmaradása érdekében úgy érezzük, az ottani örmény szemlélet bizonyos kitágítása szükséges. Vannak olyan definíciók, hogy az örmény, aki "örmény-katolikus" és szerepel az egyházi összeírásban. Kétségtelenül ez a lista képezi az örménység magját, de javasoljuk az értelmezés kitágítását. Mi Magyarországon magyar-örménynek tekintjük azokat is akik nem örmény-katolikus szertartás szerint lettek megkeresztelve, hanem bárkit, aki vállalja az örmény identitást, valamilyen fokon örmény vér csordogál az ereiben. Így pl. nagyon sok örmény származású református tagja van egyesületünknek. A szigorú vallási megkötés feloldása kicsit más színezetet is ad ugyan az örmény kisebbségi tevékenységnek (mint

már utaltunk rá, ezért találóbb a "Kulturális Egyesület" elnevezés), de úgy véljük, ma már csak így tartható meg a közösség.

dr. Issekutz Sarolta

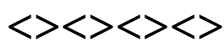
Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület elnöke



Programajánlat

- Folytatódnak a Fővárosi Örmény Művészeti Kiállítóterem és Stúdió önálló programjai a Budapest V. Akadémia u. 1. II. 293 szám alatt.
A stúdióban még 1997 december 18.-ig, **Szabó László: Arménia, Anatólia, Levante** című fotókiállítása tekinthető meg, minden kedden 14-17 és csütörtök 14-16 óráig (Felhívjuk a figyelmet, hogy 16 óra után a kiállító terem az Akadémia u. 3. szám alatti portán keresztül közelíthető meg).
- 1998-ban is folytatódik Fővárosi Örmény Művészeti Kiállítóteremben és Stúdióban (Budapest V. Akadémia u. 1. II. 293 szám alatt) Benyik Béla vetítettképes előadás-sorozata Örményországról és az örmény műkincsekről. Az előadásokat minden hónap első szerdáján 17 órakor tartjuk.
- **Csak felnőtteknek !** Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület egy korábbi hagyományt kíván újraéleszteni. Az idősök elbeszélése alapján tudjuk, hogy a két háború között élt egy hagyomány, amely szerint **az örmények havonta egyszer a város egy meghatározott vendéglőjében vagy sörözőjében, fehér asztal mellett, találkoztak és beszélgettek. A hagyomány felélesztése és megbeszélése céljából egy sörpartit szervezünk a Csendes Étteremben, Budapest V. Múzeum krt. 13. (bejárat a Ferenczy utcai oldalon) 1997 december 20-án délután 16 órára (tel: 267-0218).**

Mindenkit szeretettel várunk, akinek ötlete, ajánlata van, vagy egyszerűen beszélgetni akar egy pohár sör mellett. A találkozó önköltséges.



Információk

- Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület folytatja az adományok gyűjtését az erdélyi örmény kolóniák részére. Az adományok leadása az egyesület székhelyén. Pénzbeli adományokat az egyesület bankszámlájára is be lehet fizetni.
Bankszámlaszám: Budapest Bank Rt. Hilton fiók: 10100723-72594972-00000007
- Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület köszönetet mond dr. Simay Attilának az 5000 Ft adományáért.
- Továbbá köszönetet mond a Krisztinavárosi Általános Iskolának, Lajos Lászlóné kémia, biológia szakos tanárnőnek, az egyesületnek adományozott iskolai kémiai laborfelszerelésért, könyvekért, melyeket az egyesületünk továbbított a szamosújvári kolóniának.